

КИР БУЛИЧОВ

АЗ ПРЪВ ВИ ОТКРИХ

Превод от руски: Нина Ракева, 1981

chitanka.info

Сутрин на Джераси не му се спи. В шест, още по хлад, включва високоговорителя и пита Марта:

— Готова ли си?

Всички слушаме пронизителния му глас, от който няма спасение — ни под одеялото да се скриеш, ни да се навреш под възглавницата. Гласът му е неизбежен като съдбата.

— Марта — продължава Джераси. — Сигурен съм, че днес ще намерим нещо страшно интересно. Ти как мислиш, а, Марта?

И Марта иска да си поспи. И тя в този миг ненавижда Джераси. Казва му го. Джераси се киска и говорителят усилва неговия кикот. Капитанът се включва към вътрешната мрежа и го кори:

— Джераси, до ставането има още половин час. Между другото, тъкмо се връщам от дежурство.

— Прощавай, капитане — отвърща Джераси. — Ей сега, завчас ще се стегнем, ще отидем на обекта и ти ще си отспиш на спокойствие. Сутрешните часове са три пъти по-спорни от дневните. Трябва да побързаме. Не е ли тъй?

Капитанът не отговаря. Смъквам одеялото и сядам. Краката ми докосват пода. На това място килимът леко се е протрил. Колко ли сутрини вече стъпвам тук? Трябва да се става. Джераси е прав — ранните часове са най-добри.

След закуска излизаме от „Спартак“ през отворения люк. По пандуса^[1], изподран от товарните колички. Нощес вятърът е набръскал кафяв пясък, довял е сухи клонки. Ние сме без скафандри. До пладне, докато не се е развихрила жегата, ни стигат маска и лек балон на гърба.

Безнадеждна, червеникавокафява, леко хълмиста равнина се е проснала чак до близкия хоризонт. Над нея е надвиснал прахът. Той прониква навсякъде: в гънките на дрехите, в обувките, дори под маската. Ала прахът все пак е цвете в сравнение с калта. Похлупи ли ни сив облак, набързо ще се излее в буен порой над долината и ще трябва да зарежем работата, да пълзим по тая луга до кораба и да изчакаме, докато изсъхне. След порой даже всъдеходите са безсилни.

Един ни чака до пандуса. До разкопките може да се стигне и пеш, на десет минути са, но по-добре да използваме тия минути за работа. Време ни е да отлитаме — продукти и други запаси имаме едва

за връщане. И без това се забавихме. И без това вече шест години търсим. А обратният път ще продължи почти пет години.

Захир нещо се мотае около другия всъдеход. Геолозите се стягат за проучване. Сбогуваме се със Захир и сядаме по местата си. Свикнали сме с тях така, както с местата си на масата, в залата за почивка, с ония от аварийното разписание. Закачвам апаратурата на куката вдясно. Преди месец, като хлътнахме в една яма, си халосах рамото в нея. Тогава я обинтовах. Окачвам чантата с апаратурата слепешката. Ръката ми знае мястото с точност до милиметър.

Джераси протяга дългите си крака през пътеката и затваря очи. Чудно как човек, който толкова обича да спи, може да става преди всички и да ни буди с отвратителен глас.

— Джераси — викам аз. — Имаш отвратителен глас.

— Знам — отвръща той, без да отваря очи. — От дете имам рязък глас. Но Вероника го харесваше.

Вероника, жена му, умря миналата година. Занимаваше се с културата на вируса, който бяхме открили на един заблуден астероид.

Всъдеходът слиза в падинката, оградена с пластмасови щитове, които предпазват разкопките от праха. На земята слизам трети. След Марта и Долински. Щитовете почти не вършат работа — през нощта е навяло прах до колене. Джераси вече мъкне хобота на прахосмукачката, хвърля го в изкопа и той като жив запълзва по земята, гълтайки праха.

Да се копае тук е истинско безумие. Праховите бури са в състояние за три дни да засипят небостъргач, та и помен да не остане от него. А в следващите три — да изровят наоколо стометрова яма. Бурите носят освен това и частици овъглена дървесина от непрестанните горски пожари, които бушуват отвъд блатата и резултатът е, че не можахме да датираме нито един камък.

Така и не знаем кой и кога е построил това селище, кой е живял в него. Не знаем какво е станало с жителите на тази планета, къде са се дянали, защо са измрели. Но ще направим всичко, което е по силите ни. Затуй чакаме прахосмукачката да свърши шетнята си из разкопките и ние ще слезем там, и въоръжени със стъргалки и четчици, ще се взираме, дано открием кост, чиреп, зъбно колелце или поне някаква органика.

— Здраво са строили — казва Джераси. — Явно бурите и тогава са им пречели да живеят.

Вчера в разкопките се натъкнахме на скална порода — основата на сградата или сградите, които копаехме, се вряза в скала.

— Те много отдавна са си отишли отука — каза Марта. — Ако преобърнем пустинята, ще намерим и други сгради. Или следи от тях.

— Трябваше по-добре да проверим планините отвъд блатото — разправям аз. Тука тъй и нищо няма да открием. Повярвайте ми.

— Ами мачтата? — каза Джераси.

— И пирамидата — добави Марта.

Мачтата видяхме още при първото прелитане. Отнесе я поредната буря, преди да се доберем дотук. Погреба я в недрата на пустинята. Пирамидката откопахме. Ако не беше тя, нямаше вече трета седмица да се блъскаме в изкопа. Пирамидката стоеше пред нас — гладка, вляла се в скалата и сякаш издялана от нея. Ще я вземем със себе си. Останалите находки са само трошляк и драскотини по скалите. Ни надписи, ни метал...

— В планините зад блатото не би могло да се живее. Даже в най-добрите времена не е имало вода. И изобщо това е едно от малкото места...

Джераси пак е прав. Бездънни блата, по които плават, сплели корени, бухлати дървета, планини, сякаш нарочно измислени така, че не можеш се добра до тях. И океан — безкраен океан. А в него само бури и най-низши организми. Животът е изчезнал някъде, може и да е загинал — и ето малко по малко започва отново, от най-низшите.

Спускаме се в изкопа.

До мен е Долински.

— Време е да си вървим — казва той, докато разчиства ъгъла на една квадратна вдлъбнатина в скалата. — Искаш ли?

— Разбира се — отговарям.

— Пък аз не знам. На кого ли сме притрябвали там? Кой ни чака?

— Знаел си какво ти предстои — казвам аз.

Нещо блести в пукнатината.

— Знаех и знам. Когато отлитахме, бяхме герои. А има ли нещо по-печално от образа на забравения герой? Върви по улиците и намеква: Случайно да си спомняте за мен? Съвсем случайно не си спомняме.

— На мен ми е по-леко — разправям аз. — Никога не съм бил герой.

— Нямах представа колко променен ще бъде светът, в който ще се върнем след двеста години. Ако още съществува...

— Я виж, според мен — метал — казвам аз.

Дотегнали са ми приказките на Долински. Свършил е той. Всички сме свършили, през тези години всички ни крепеше мисълта за целта на полета. За планетната система, която никой преди нас не е виждал, за звездните течения, метеоритните потоци, за тайната на великото откритие. И всичко това се материализира в милиони символи, в сухи цифри и се скри в недрата на корабния Мозък, в складовете, разположи се по лабораторните маси... Последната година ние се мятахме из системата, кацахме на астероидите и мъртвите планети, спирахме, набирахме скорост, разбирайки, че идва времето за връщане, че елхата вече е окичена, празникът е в пълен разгар и скоро ще свърши. Само че празникът, както обикновено става, излезе доста по-скромен, отколкото се очакваше. Ние достигнахме целта, изпълнихме всичко, което трябваше, ала за съжаление — нищо повече. Корабният Мозък се пълнеше с информация, но мечтите ни, откърмени през дългите години път, не се оправдаха...

Последната планета приближихме, когато ни оставаше само един месец. След месец трябваше да стартираме към Земята. Иначе няма да можем да се върнем. Бяхме осемнайсет, когато тръгнахме от Земята. Останахме дванайсет. И едва на последната планета, малко подходяща за живот (другите бяха съвсем неподходящи), намерихме следи от дейността на разумни същества. Затова в промеждутъците между прашните бури се вкопчвахме в скалите, заривахме се в пясък и прах — искахме да научим всичко, което е възможно, за този разумен живот. След два дни тръгваме. Чака ни почти пет години връщане, пет години път...

На дланта ми лежеше тежко топче, голямо колкото желяд. Не беше се окислило. Беше реално като пясъка, скалите и облака, надвиснал над нас.

— Джераси! — викнах. — Топче.

— Какво? — Налитацият вятър отнасяше думите встрани. — Какво топче?

Върху ни се стовари заряд от прах.

— Ще изчакаме ли? — попита Марта, като поемаше топчето. — Тежко е...

— Към всъдехода! — съобщи капитанът по радиостанцията. — Идва голяма буря.

— Да я изчакаме тук? — попита Долински. — Току-що намерихме топче. Метално.

— Не, на всъдехода. Голяма буря ще бъде.

— Почакай — рече Джераси. — Ако наистина бурята е голяма, май най-добре е да вземем пирамидата. Може така да я засипе, че утре да не смогнем да я откопаем. И ще трябва да излетим с празни ръце.

— Като не я откопаем, ще е оставим — каза капитанът. — Снимали сме я, измерили сме я... Инак вас ще засипе. Върви, че откопавай тогава...

Долински се засмя.

— Затуй пък ще се държим за находките. Няма да — ни отнесе.

Нов заряд прахоляк се стовари върху ни. Слягаше се бавно, въртеше се около нас като облак досадни мушици.

Джераси каза:

— Захващаме ли се с пирамидката? Ние се съгласихме.

— Долински, докарай всъдехода. Там всичко е готово.

Наистина всичко беше готово — всъдеходът беше снабден с подежник.

— Заповядвам незабавно да се върнете на кораба — каза капитанът.

— А геолозите къде са? — попита Джераси.

— Вече се връщат.

— Но ние не можем да оставим тук тая пирамида.

— Утре ще се върнете.

— Обикновено бурята продължава два-три дни.

Докато говореше, Джераси метна стоманената примка върху пирамидата. Хванах секача, за да прережа с лъча основата ѝ. Секачът зажука, камъкът почервеня, затреця, бореше се с лъча, съпротивляваше му се.

Облакът — такъв тъмен още не бях виждал — надвисна точно над нас, притъмня, прахът налиташе на кълба, вятърът ни блъскаше, мъчеше се да ни издърпа нагоре, да ни завърти във вихрушката. Отблъснах Марта, която се опита да ми помогне, викнах ѝ да се скрие

във всъдехода. С крайчеца на окото си наблюдавах дали ме е послушала. Вятърът налетя изотзад, едва не ме събори, секачът в ръката ми трепна и прекара алена драскотина по стената на пирамидката.

— Дръж се! — викна Джераси. — Малко остана!

Пирамидката не се поддаваше. Успя ли Марта да се скрие във всъдехода? Там, горе, скоростта на вятъра е просто невъобразима. Въжето се опъна. По радиостанцията капитанът крещеше нещо сърдито.

— Дали пък да не я зарежем наистина?

Джераси стоеше до мен, притиснал гръб в стената на изкопа. Очите му бяха отчаяни.

— Дай секача!

— Не, аз!

Пирамидката неочаквано изстена, както стене отсечено дърво, когато се отделя от корените си, и като махало излетя във въздуха. Махалото се метна към отсрещната стена на изкопа, разпиля пластмасовите щитове и полетя към нас, за да ни направи на пита. Едва успяхме да отскочим. Пирамидата се вряза в стената, изви се облак прах и аз изгубих от погледа си Джераси — ръководеше ме примитивният инстинкт за самосъхранение. Трябваше на всяка цена да се измъкна от капана, от ямата, в която безчинствувах и се мяташе махалото, помитайки всички в старанието си да се изскубне от обятията на въжето.

Вятърът ме подхвана и понесе като сух лист по пясъка, аз се мъчех да се закрепя за него, а той се изплъзваше между пръстите ми и дори успях да си помисля, че по нещо приличам на кораб, който се носи към скалите, а котвите му само драскат по дъното, но не могат и не могат да се забият в него. Страхувах се да не загубя съзнание от блъсканията и ударите — струваше ми се, че тогава ще стана още беззащитен, ще ме отнесе чак до блатата и никой никога не ще ме открие.

Спаси ме скалата, която стърчеше от пясъка. Вятърът ме повдигна, откъсна ме от земята, сякаш искаше да ме запрати в облаците, ала в този миг скалата се изпречи на пътя ми, подложи острия си край и аз все пак загубих съзнание.

Изглежда, бързо съм се свестил. Беше тъмно и тихо. Пясъкът, който ме бе погребал, притискаше гърдите ми, стягаше краката, та ми стана страшно. Бях жив погребан.

„Сега спокойно — повтарях си аз. — Сега спокойно.“

— Спартак — изрекох на глас. — Спартак.

Радиостанцията мълчеше. Беше разбита.

— Какво пък, провървя ми — казах аз.

Можеше да бъде строшена маската ми и да се задуша. Да помръднем пръстите. Мърдат. Мина минута, две, вечност и аз се убедих, че мога да движа дясната си ръка. След още цяла вечност напипах с нея края на скалата.

— Щом разбрах, че все някак ще се измъкна на повърхността, веднага ме напусна, изчезна паниката от първите мигове, върна се и всичко останало.

Първо — болката. Здравата бях изпоблъскан от бурята, а отгоре на всичко така се бях ударил в скалата, че ме болеше не само от докосването, а и когато дишах. Изглежда, имах счупено ребро. Или две.

Второ — въздухът. Погледнах аерометъра. Оставаше ми въздух за още един час. Значи от началото на бурята са минали три часа. Защо ли не взех от всъдехода резервен балон? Там имаше петдесетина парчета. И всеки по за шест часа. Длъжни сме да носим със себе си минимум два. Но излишният балон пречи да се работи в изкопа и ние ги оставяхме във всъдехода.

Трето — далече ли съм от кораба?

Четвърто — стихна ли бурята?

Пето — добра ли са се до кораба другите? И ако са, дали са се досетили в коя посока съм отнесен, къде да ме търсят?

Ръката ми улови въздуха. Измъквах се като къртица от дупката и вятърът (отговорът на четвъртия въпрос е отрицателен) се мъчеше да ме натика обратно. Приседнах под скалата, за да си поема дъх. Скалата беше единственото сигурно място в тоя ад. Корабът не се виждаше. Дори и да беше съвсем наблизо. В прахоляка и на пет метра разстояние нищо не можеше да се види. Вятърът не беше толкова яростен, колкото в началото на бурята. Макар че може би се самозалъгвах. Чаках поредния порив на вятъра да разсее праха, да го притисне към земята.

Тогава ще се огледам. Много ми се искаше да вярвам, че вятърът ще притисне прахоляка и ще видя „Спартак“.

Накъде да гледам? Накъде да вървя? Явно така, че скалата да бъде зад гърба ми. Та нали тъкмо тя спря безцелния ми полет.

Не дочаках вятъра да притисне праха. Тръгнах срещу бурята. Оставаше ми въздух за четиридесет и четири минути (плюс-минус минута).

После остана за трийсет минути. Сетне паднах, вятърът ме търколи назад и от това изгубих още пет минути. После останаха петнайсет. А накрая вече не гледах скалата.

Неочакваната почивка дойде чак когато вече по моите сметки не беше останал никакъв въздух. Влачех се през бавно слягащия се прах и се стараех да не обръщам внимание на болката в страната, защото това в крайна сметка нямаше никакво значение. Мъчех се да дишам равномерно, но излизаше на пресекулки и все ми се струваше, че въздухът вече е свършил.

Свърши, когато далече, на края на света, през слягащия се прах, видях кораба. Затичах към него. И въздухът свърши. Задушавайки се, смъкнах маската, макар че това не можеше да ме спаси, горчив прах и амоняк опариха дробовете ми...

Локаторът ме беше видял няколко минути по-рано.

Свестих се в болницата, мъничката бяла болница с две легла, в която всеки от нас бе лежал неведнъж през тия години — заради рани, простуди и карантини. Свестих се и веднага разбрах, че корабът се готви за старт.

— Юнак — каза ми доктор Грот. — Юначина. Отлично се справи.

— Стартираме ли? — попитах аз.

— Да — отвърна докторът. — Ще трябва да легнеш в амортизатора. Големите натоварвания са противоположни за костите ти. Счупил си три ребра и плеврата ти е скъсана.

— Другите как са? — попитах. — Как е Марта? Джераси? Долински?

— Марта е добре. Успяла е да се вмъкне във всъдехода. Послушала те е.

— Искаш да кажеш...

— Джераси загина. Намериха го след бурята. И представи си, на трийсет крачки от разкопките. Запратила го е във въздехода и е разбила маската му. Мислехме, че и ти си загинал.

Не разпитвах повече. Докторът отиде да ми приготвя амортизатора. А аз лежах и отново по секунди преживявах своите действия там, в изкопа, и мислех: ето в този момент още можех да спася Джераси... И в оня също... А сега трябваше да кажа: по дяволите пирамидката, капитанът каза да се връщаме и ние се връщаме...

На третия ден след старта „Спартак“ достигна крайсерска скорост и полетя към Земята. Претоварванията намаляха и като ме пуснаха от амортизатора, аз докретах до каюткомпанията.

— Взимам твоя ред за сън — каза Долински. — Докторът смята, че е по-добре да пободърствуваш един месец.

— Знам — рекох.

— Имаш ли нещо против?

— Защо да имам против? След година ще се видим.

— Аз ви виках — каза Долински — да зарежете тая пирамидка и да тичате към въздехода.

— Не сме чули. Впрочем това е без значение! Мислехме, че ще успеем.

— Дадох топчето за анализ.

— Какво топче?

— Ти го намери. И ми го даде, когато тръгнах към въздехода.

— А... Съвсем бях забравил. А пирамидката къде е?

— В товарния сектор. Тя се разцепи. С нея се занимават Марта и Рано.

— Значи моята вахта е с капитана?

— С капитана, Марта и Грот. Малко останахме.

— Допълнителна вахта.

— Да, допълнителна година за всекиго.

Влезе Грот. Докторът носеше един лист.

— Щуротия някаква — каза той. — Топчето е съвсем младо. Добър ден, Долински. Та, викам, топчето е прекалено младо. Само на двайсет години е.

— Не — рече Долински. — Че нали толкова дни се блъскахме в тия разкопки! Те са древни като света. Топчето също.

Капитанът стоеше на вратата на каюткомпанията и слушаше нашия разговор.

— Възможно ли е да сте сбъркали, Грот? — попита той.

— Крайно време е да се обидя — каза докторът. — Ние с Мозька четири пъти повторихме анализа. И аз не повярвах отначало.

— Да не би да го е изпуснал Джераси? — обърна се към мен капитанът.

— Долински видя — аз го изстъргах от породата.

— Тогава остава още един вариант.

— Той е почти невероятен.

— Защо?

— Все пак невъзможно е всичко да се разруши така за двайсет години.

— На тази планета е възможно. Спомни си как те носеше бурята. И отровните изпарения в атмосферата.

— Значи вие смятате, че някой ни е изпреварил?

— Да. Така мисля.

Капитанът се оказа прав. На другия ден Марта разряза пирамидката и намери в нея капсула. Когато я сложи на масата в лабораторията и ние се струпахме зад гърба ѝ, Грот рече:

— Жалко, че закъсняхме. Само с двайсет години. Колко поколения на Земята мечтаеха за Контакта. А ние закъсняхме.

— Несериозно е, Грот — каза капитанът. — Контактът съществува. Ето го тук, пред нас. Въпреки всичко се срещнахме.

— Много зависи от това, какво има в този цилиндър.

— Да се надяваме, не вируси — рече Долински.

— Ще го отворим в камерата. С манипулатори.

— Пък може да го оставим за Земята?

— Да траем пет години? А, не — каза Рано.

Всички знаехме, че любопитството е по-силно от нас — няма да чакаме до Земята. Ще отворим капсулата сега.

— Все пак Джераси не загина напразно — каза тихо Марта. Тъй, че да я чуя само аз.

Кимнах, стиснах ръката ѝ. Мартините пръсти бяха студени...

Щипците на манипулатора поставиха на масата половинките на цилиндъра и измъкнаха навитото листче. То пъргаво се разви. През стъклото всички можехме да видим какво е написано на него.

„Галактически кораб «Сатурн». Позивни 36/14.
Излитане от Земята — 12 март 2167 г.
Кацане на планетата — 6 май 2167 г...“

Следваше текст, ала никой от нас не го прочете. Не можехме да четем текста. Пак и пак препрочитахме първите редове: „Излитане от Земята — 12 март 2167 г.“ — преди двадесет години. „Кацане на планетата — 6 май 2167 г.“ — също преди двадесет години.

Излитане от Земята... Кацане... Същата година.

Всеки от нас, колкото и здрави нерви да имаше, колкото разсъдлив и умен да беше, изживя в този миг своята неповторима трагедия. Трагедия от ненужността на делото, на което си посветил живота си, от нелеката жертва, не послужила никому.

Преди сто години по земното летоброене нашият кораб потъна в Дълбокия космос. Преди сто години ние напуснахме Земята, уверени, че никога вече не ще видим никого от нашите приятели и близки. Отивахме на доброволно заточение, най-дългото от всички на Земята. Знаехме, че Земята ще мине отлично и без нас, но нашата жертва ѝ е нужна, защото някой трябва да се възползува от знанията и уменията да се лети в Дълбокия космос, към светове, които биха могли да бъдат достигнати само ако се направи тази жертва. Космически вихър ни отклони от курса, година след година ние се стремихме към целта, годините ни си вървяха и отброявахме десетките години, изминали на Земята.

— Значи те са се научили да скачат през пространството — каза най-после капитанът.

Забелязах, че каза „те“, а не „ние“, макар че винаги когато говорехме за Земята, употребяваше думичката „ние“.

— Добре — каза капитанът. — Просто отлично. Били са тук. Преди нас.

Той не каза друго. Другото ние си довършихме всеки за себе си. Те са били тук преди нас. И отлично са се справили сами. А след четири и половина наши години, след сто земни, ще кацнем на космодрума (ако оцелеем) и слисаният диспечер ще разправя на своя колега: „Я, отде ли пък се взе тоя бронтозавър? Та той даже не знае как трябва да се приземи. Ще изпотроши всичките ни оранжерии около

Земята, ще разбие огледалото на обсерваторията! Нареди някому да подбере това корито и да го откара по-далечко, на бунището на Плутон...“

Прибрахме се в каютите си и никой не излезе за вечеря. Вечерта при мен намина докторът. Изглеждаше много уморен.

— Не знам — каза той — как сега ще се доберем до дома. Изчезна стимулт.

— Ще се доберем — отвърнах. — В края на краищата все пак някак ще се доберем. Трудно ще ни бъде.

— Внимание, до всички членове на екипажа! — чу се от говорителя за вътрешна връзка. — Внимание, до всички членове на екипажа!

Говореше капитанът. Гласът му беше дрезгав и малко несигурен, сякаш не знаеше какво да каже по-нататък.

— Какво още би могло да се случи? — Докторът беше готов за ново премеждие.

— Внимание! Включвам радиостанцията за далечна връзка! Предават съобщение по галактическия канал.

Каналът мълчеше вече много години. И редно беше да мълчи, защото от населените планети ни делеше такова разстояние, при което е безсмислено да се поддържа връзка.

Погледнах доктора. Беше отметнал глава със затворени очи, сякаш признаваше, че всичко, що става сега, е сън, сън и нищо повече, ала не бива да се будиш, иначе ще погубиш надеждата, дадена ти от чудото, което си сънувал.

Чу се шум, звън на невидими струни. И много млад, дяволски млад и развълнуван глас закрещя, промъквайки се към нас през милиони километри:

— „Спартак“, „Спартак“, чувате ли ме? „Спартак“, аз пръв ви открих! „Спартак“, започнете маневра за спиране. С вас сме на насрещен курс. „Спартак“, аз съм патрулният кораб „Олимпия“, аз съм патрулният кораб „Олимпия“. Дежуря във вашия сектор. Търсим ви от двайсет години! Казвам се Артур Шено. Запомнете, Артур Шено. Аз пръв ви открих? Страшно ми провървя. Пръв ви открих!... — Гласът му пресекна на високата нота, Артур Шено се закашля и аз изведнъж ясно видях как се е навел към микрофона в тясната рубка на патрулния кораб, как не смее да откъсне очи от бялата точка на екрана на

локатора. — Извинете — продължи Шено. — Чувате ли ме? Не можете да си представите колко подаръци имам за вас. Пълен товарен сектор. Пресни краставички за Долински. Долински, чувате ли ме? Джераси, Вероника, римляните ви изпращат торта със захаросани плодове. Нали обичате торта със захаросани плодове...

После настъпи продължителна тишина.

— Двигателите — в спиращ режим! — наруши я капитанът.

[1] Пандус — наклонена плоскост, поставена вместо стълба. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.